

2019 júliusi mérnök évfordulók, emlénapok + **programok**

1. – Köztisztviselők és kormánytisztviselők napja

1992-ben ezen a napon lépett életbe a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény, így ennek emlékére 1996-ban a Magyar Köztisztviselők és Közalkalmazottak Szakszervezete kezdeményezte, hogy július 1-jén ünnepnapot tartsanak. Az ünnepet 1997-ben tartották meg első alkalommal, ekkor még a köztisztviselők napja név alatt. 2011. június 20-án az Országgyűlés úgy határozott, hogy július 1-je a kormánytisztviselők napja is legyen, így e nap a köztisztviselők és kormánytisztviselők napja is lett.

1-7. – Nemzetközi GASTROBLUES Fesztivál

Pakson, az Energetikai Szakgimnázium és Kollégium (ESZI) kijelölt szabadtéri területén, a sportcsarnokban és szakraális helyeken rendezik a 27. Nemzetközi GASTROBLUES Fesztivált. A város polgárai és a rendezvény támogatói szívesen látnak mindenkit, aki a blues, a rock, a jazz, a gasztronómia és a minőségi hazai borok híve, hogy találkozzanak egymással, bemutassák tudásukat, vidám hangulatban kényeztessék el füleiket és gyomrukat. Bővebb információ: <https://gastroblues.hu>

2. – 90 éve villamosított budai fogaskerekű vasút

1929. július 2-án indult el a budapesti Svábhegyre a villamosított fogaskerekű vasút. Korábban többször felvetődött az 1874. július 24-én átadott gőzüzemű fogaskerekű villamosításának terve, de csak 1929-ben a már BSzK Rt. tulajdonú vasútnál valósították meg.

2. – 90 éve született Ruzsinszky István mérnök

Váchartyánban született Ruzsinszky István (1929-1986) bányamérnök. Az olajiparban kezdett, majd Komlón, Várpalotán, Dudaron, Pusztavámon dolgozott. 1957-ben a Közép-dunántúli Szénbányászati Tröszt Ajkai Bányák főmérnöki beosztásra kapott megbízást. Az Ármin-aknai élettartam növelő rekonstrukciót vezette jövesztési- és rakodási technológiák fejlesztésével. Nevéhez fűződik az Ajkai Bányászati Múzeum létrehozása.

5. – 130 éve született Renner János fizikus

Sopronban született Renner János (1889-1976) geofizikus, egyetemi tanár. 1911-től 1914-ig Eötvös Loránd irányításával dolgozott, és a torziós ingával végzett mérései során e problémakör specialistája lett. Eredményes ásványi nyersanyagfeltárást célzó gravitációs méréseket, kutatásokat végzett idehaza és külföldön. Jelentős szerepet játszott hazánk gravitációs alaphálózati feltérképezésének megszervezésében.

7. – 125 éve született Mihály Dénes mérnök

Gödöllőn született Mihály Dénes (1894-1953) gépészmérnök, a távolbalátás nemzetközileg elismert úttörője. A Telefongyárban kezdte meg a távolbalátással kapcsolatos kísérleteit. Legelső elgondolása az 1919-ben megszületett "Telehor" volt, amely képes volt állóképek közvetítésére több kilométeres távolságra. 1929. március 8-án neki sikerült először a világon mozgó televíziós közvetítést adnia. Találmánya az 1922-ben szabadalmaztatott "Projectophon", a hangosfilm területén nyert elismerést.

7. – 120 éve született György István mérnök

Marosújváron született György István (1899-1986) vegyészmérnök. Tanulmányait a brnói műegyetemen végezte (1918-24). 1924- 32-ben a Herendi Porcelángyár műszaki igazgatója, 1932-1949 között a Nagybátony-Újlaki Egyesült Iparművek Romhányi Kályhagyárának üzemvezető főmérnöke, 1947-49-ben egyidejűleg az Óbudai Téglá-és Nagyfrekvenciás Gyár üzemvezető főmérnöke. 1949-50-ben a Finomkerámia Iparközpont üzemgazdasági osztályának vezetője, 1950-52-ben a Gránit Kőedény- és Cserépgyár, 1952-54-ben a Kőbányai Porcelángyár üzemvezető főmérnöke, 1954-től nyugalomba vonulásáig (1959) a Szilikátipari Központi Kutató Intézet műszaki osztályának vezetője volt. 1959-61-ben a tűzállóanyagipar szakmai tanácsadója, 1961-63-ban Tuzlában egy új kerámiaipari üzem beindításánál működött.

8-9. – Ügyfélkör-építés tréning

Kovács Tünde andragógus, humán erőforrás-fejlesztő, városgazdász ügyfélkör-építés tréningjén a hallgatók megismerhetik, hogy mely módszerek tudatos alkalmazásával alakíthatnak ki egy stabil, visszatérő vásárlói kört. A coachinggal kiegészített, kiscsoportos képzés során a résztvevők végig a saját munkájuk során előforduló eseteken dolgoznak, ami biztosítja számukra a maximális hatékonyságot.

Bővebb információ: <https://esemenymenedzser.hu>

10. – 150 éve született Kandó Kálmán mérnök

Pesten született Kandó Kálmán (1869-1931) gépészmérnök, kitűnő elektrotechnikus és nagy képzelőerejű konstruktőr, a nagyfeszültségű, háromfázisú váltóáramú mozdony-vontatás első alkalmazója, a fázisváltó kifejlesztője. Gyakornoki éveit Franciaországban töltötte, hazatérte után lett a Ganz-gyár mérnöke, majd a villamossági szerkesztési osztály vezetője. Nevéhez fűződik az indukciós motorok hazai gyártásának megkezdése és vasúti vontatás céljára való alkalmazása. Az 1895-1929 között megadott szabadalmainak száma 69 db. A szabadalmak a villamos vasúti motorok, többfázisú váltóáramú motorok, önműködő kapcsoló-berendezések, felsővezetékek és erőátviteli telepek témái köré csoportosíthatók. A Magyar Tudományos Akadémia 1927. május 5-én levelező tagjává választotta. Munkásságát 1930-ban Corvin-koszorú kitüntetéssel ismerték el. 2001-ben pedig posztumusz Magyar Örökség díjban részesült.

11. – 120 éve született Fejéregyházi Sándor mérnök

Szolnokon született Fejéregyházi Sándor (1899-1985) gépészmérnök, filatelista. A MÁVAG mérnökeként dolgozott és technikatörténeti kutatásokkal is foglalkozott. Megalakította a MÁVAG bélyeggyűjtő körét, amelynek évtizedeken át elnöke volt.

16. – 140 éve született Mauthner Nándor kémikus

Budapesten született Mauthner Nándor (1879-1943) kémikus, egyetemi tanár, a budapesti tudományegyetem organikus kémiai laboratóriumának vezetője. Főként a glükózidokkal, az acilvándorlással, gyűrűbontással, ketonszintézisekkel foglalkozott. A glükózidok szintetikus előállítására vonatkozó tanulmányai különösen jelentősek.

18. – Balatoni Kékszalag Nagydíj vitorlásverseny

Reggel 9 órakor indul Európa legrégebbi és leghosszabb tókerülő vitorlásversenye, a balatoni Kékszalag Nagydíj. A Kékszalag nemcsak a vitorlázás, hanem a Balaton ünnepe is. A fennállásának 90. évfordulóját ünneplő Magyar Vitorlás Szövetség elnöke, Kollár Lajos szerint a Kékszalag több évtizedes múltja és fokozott népszerűsége annak is köszönhető, hogy *a vitorlázás és a természethez való közeledés egyre népszerűbb Magyarországon. Ezt mutatja, hogy ma már több mint 40 ezren vitorláznak rendszeresen, és az érdeklődők száma is folyamatosan növekszik.* A Kékszalag idén is a megszokott útvonalon halad, azaz a több mint 150 kilométeres Balatonfüred–Balatonkenese–Siófok–Keszthely–Balatonfüred távot kell teljesíteniük a hajósoknak. Az indulók 27 kategóriában mérik össze tudásukat, és hagyomány, hogy a profik együtt versenyeznek a lelkes hobbivitorlázókkal. A Kékszalag idén is igazi ünnepség lesz Balatonfüreden, ahol a rajtot megelőzően 8-tól kezdődnek a programok a mólón. A kísérőprogramok között lesz győztes-váró fogadás, modellvitorlás-verseny, az ünnepélyes díjkiosztót pedig Utcabál követi a füredi Gyógy téren. Bővebb információ: <https://turizmus.com>

20. – 120 éve született Náray-Szabó István kémikus

Szombathelyen született Náray-Szabó István (1899-1972) kristálykémikus, akadémikus, a szilikátok rendszertanának kidolgozója, a röntgensugarakkal végzett kristályszerkezet-kutatás hazai meghonosítója. Kutatómunkájának középpontjában a szilikátok szerkezetének felderítése és rendszertanának kidolgozása állt. Nevéhez fűződik a saválló beton és a mozaikparketta-ragasztó eljárás feltalálása. Művei: - Szervetlen Kémia ill. Kristálykémia.

24. – 110 éve született Varsa Ferenc mérnök

Nagykikindán született Varsa Ferenc (1909-1986) mérnök, a tiszafüredi öntözőrendszer egykori üzemeltetője, a Tiszalöki Vízlépcső előmunkálatainak irányítója, a Vízgépészeti Vállalat igazgatója. A korábban öntözési főművek üzemeltetésével foglalkozó vállalat az ő közreműködésével is új profilt kapott, s többek között a víz és szennyvízkezelési technológiai berendezések, acélszerkezetű víztornyok fejlesztésére és gyártására szakosodott.

27. – 175 éve született Scholtz Ágoston tanár

Az Igló melletti Kötterbachban született Scholtz Ágoston (1844-1916), a budapesti Tudományegyetem felsőbb mennyiségtan professzora, a lineáris algebra egyik hazai úttörője. 1865-ben Berlinben szerzett matematika–fizika szakos tanári diplomát, ezt követően az iglói, 1871-től pedig a pesti evangélikus gimnáziumban tanított. 1877-ben lett az utóbbi intézmény igazgatója. 1879-ben szerzett magántanári címet a pesti Tudományegyetemen, ahol 1884-től a felsőbb mennyiségtan professzora volt. Elsősorban a determinánsok kutatásával foglalkozott, e témakörben nevét viseli a Hunyadi–Scholtz-tétel. A Hunyadi–Scholtz-féle mátrixokat később Egerváry Jenő alkalmazta sikerrel a rácsos szerkezetek elméletében. Könyvhagyatéka a szegedi egyetem Matematikai Szemináriumának könyvtárába került.

27. – 100 éve született Almássy György mérnök

Várpalotán született Almássy György (1919-1984) gépészmérnök, a műszaki tudományok doktora. A József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gépelemek Tanszékén Vörös Imre tanársegéde, egyetemi adjunktusa (1941-1946); közben a Lakos és Székely cég kivitelező mérnöke (1942), az Orion Magyar Wolfram-lámpagyár Rt. kutatómérnöke (1946-1950) volt. A Távközlési Kutatóintézet (TKI) Méréstechnikai Osztályának vezetője (1951-1971), főosztályvezetője (1971-1984). A BME Hadmérnöki Kar (1950-1952), ill. a Villamosmérnöki Kar Vezeték-nélküli Híradástechnikai Tanszék egyetemi adjunktusa (1952-1963), egyetemi docense (1963-1965), a Mikrohullámú Híradástechnikai Tanszék egyetemi tanára (1965. augusztus 1-jétől). Az Állami Műszaki Főiskola Üzemenergia Tagozatán a Gépelem tárgy (1947-1951), a BME Gépészmérnöki Kar Repülőgépek Tanszékén a Repülőgép villamos felszerelése tárgy előadó tanára (1948-1952) volt. Tudományos pályafutásának kezdetén repülőgépek villamos-berendezéseinek elméleti és gyakorlati tanulmányozásával foglalkozott, majd érdeklődése a mikrohullámú mérőeszközök és mérési módszerek kidolgozása felé fordult. Nagyfrekvenciás katódsugárcsöves oszcillográfot, hangfrekvenciás szimmetrikus katódsugárcsöves oszcillográfot és elektronikus stabilizált áramforrást fejlesztett ki. A magyar mikrohullámú műszerprogram kidolgozója és irányítója volt. A Híradástechnikai Tudományos Egyesület elnökségi tagja, majd főtitkára (1974-1984), a Méréstechnikai és Automatizálási Tudományos Egyesület alapító elnökségi tagja volt. A Nemzetközi Rádiótudományi Egyesület (Union Radio Scientifique, URSI) Magyar Nemzeti Bizottságának tagja (1966-tól), az Európai Minőség szabályozó Szervezet (EOQC) Magyar Nemzeti Bizottságának elnöke. Tudományos közleményei neves szakfolyóiratokban jelentek meg. 1962-ben Kossuth-díjat, 1978-ban pedig Állami Díjat kapott.

Felhasznált irodalom:

- *Évfordulóink a műszaki és természettudományokban – MTESZ Tudomány- és Technikatörténeti Bizottsága sorozatának kötetei*
- *História – Tudósnaplár - Természettudósokhoz kapcsolódó évfordulók - <http://tudosnaplar.kfki.hu/historia/>*
- *Mérnökök évfordulóit 2019-ben – Magyar Mérnöki Kamara (www.mmk.hu) Történeti Bizottsága*
- *Nagy Ferenc szerk.: Magyar tudóslexikon A-tól Zs-ig – 1997. – BETTER – MTESZ – OMIKK*
- *Kenyeres Ágnes szerk.: Magyar Életrajzi Lexikon I-IV. – 1967-1990. – Akadémiai Kiadó*
- *Egyéb életrajzi és műszaki források*

Készítette: Sipos László József villamosmérnök, minőségügyi szakmérnök